

**รายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง และลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก
ครั้งที่ 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568**

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 16 (สคพ.16) ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ แหล่งน้ำสำคัญในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พื้นที่จังหวัดสงขลา ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง พื้นที่จังหวัด ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส และลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก ในพื้นที่จังหวัดสตูล รวมจำนวน 7 แหล่งน้ำ 24 จุดตรวจวัด รายละเอียด ดังนี้

แหล่งน้ำผิวดิน	จำนวนจุดตรวจวัด
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (รหัส 20)	
- ทะเลหลวง	2
- ทะเลสาบสงขลา	7
ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง (รหัส 21)	
- แม่น้ำปัตตานีตอนล่าง	2
- แม่น้ำปัตตานีตอนบน	3
- แม่น้ำสายบุรี	4
ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก (รหัส 22)	
- คลองละงู	3
- คลองมำบัง	3
รวม	24

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 กำหนดแผนติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน ความถี่ 4 ครั้งต่อปี ครั้งที่ 1 พฤศจิกายน 2567 ครั้งที่ 2 กุมภาพันธ์ ครั้งที่ 3 พฤษภาคม และครั้งที่ 4 กรกฎาคม 2568 โดยได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน ครั้งที่ 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ระหว่างวันที่ 6 - 15 พฤษภาคม 2568 ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index : WQI) พบว่า คุณภาพน้ำ 7 แหล่งน้ำ อยู่ในเกณฑ์ดี เกณฑ์พอใช้ และเกณฑ์เสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 43 43 และ 14 ตามลำดับ (รูปที่ 1)

● แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี จำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ แม่น้ำปัตตานีตอนบน แม่น้ำสายบุรี และคลองมำบัง

● แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ จำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ ทะเลสาบสงขลา แม่น้ำปัตตานีตอนล่าง และคลองละงู

● แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม คือ ทะเลหลวง

¹ ดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index : WQI)

แสดงถึงสถานการณ์ของคุณภาพน้ำในภาพรวม โดยพิจารณาจากค่าคุณภาพน้ำ 5 พารามิเตอร์ ได้แก่ ออกซิเจนละลาย (Dissolved Oxygen : DO) ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (Biochemical Oxygen Demand : BOD) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria : TCB) แบคทีเรียกลุ่มฟิโคโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bacteria : FCB) และแอมโมเนียไนโตรเจน (NH₃-N) มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0-100 โดยจัดเกณฑ์คุณภาพน้ำ ดีมาก (คะแนน 91-100) ดี (คะแนน 71-90) พอใช้ (คะแนน 61-70) เสื่อมโทรม (คะแนน 31-60) และเสื่อมโทรมมาก (คะแนน 0-30)

รูปที่ 1 สถานการณ์คุณภาพน้ำ กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา กลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง และกลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก ครั้งที่ 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

❖ **กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา**

ทะเลหลวง

คุณภาพน้ำทะเลหลวงอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมทั้ง 2 จุดตรวจวัด ได้แก่ ปากคลองบ้านโรง (SK04) และกลางทะเลหลวง (SK05) (รูปที่ 2)

พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ คือ ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (BOD) เนื่องจากบริเวณโดยรอบเป็นพื้นที่ชุมชนและเกษตรกรรม

SK04 ปากคลองบ้านโรง 13 พ.ค. 68

SK05 กลางทะเลหลวง 13 พ.ค. 68

ทะเลสาบสงขลา

คุณภาพน้ำทะเลสาบสงขลาโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี เกณฑ์พอใช้ และเกณฑ์เสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 14 43 และ 43 ตามลำดับ บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี คือ วัดสุวรรณคีรี (SK14) บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ได้แก่ ปากคลองพะวง (SK11) สะพานติณสูลานนท์ ช่วงแรก (SK12) และปากทะเลสาบสงขลา (SK15) และบริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม ได้แก่ บ้านปากจำ (SK09) ปากคลองอู่ตะเภา (SK10) และปากคลองสำโรง (SK13) (รูปที่ 2)

ผลการตรวจวัดโลหะหนัก จำนวน 3 จุดตรวจวัด ได้แก่ ปากคลองอู่ตะเภา (SK10) ปากคลองสำโรง (SK13) และปากทะเลสาบสงขลา (SK15) จำนวน 10 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) โครเมียมชนิดเฮกซะวาเลนต์ (Cr Hexavalent) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu) ปรอท (Hg) และสารหนู (As) พบอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินทุกพารามิเตอร์

พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ ได้แก่ แอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) และออกซิเจนละลาย (DO) คิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 75 และ 25 ตามลำดับ

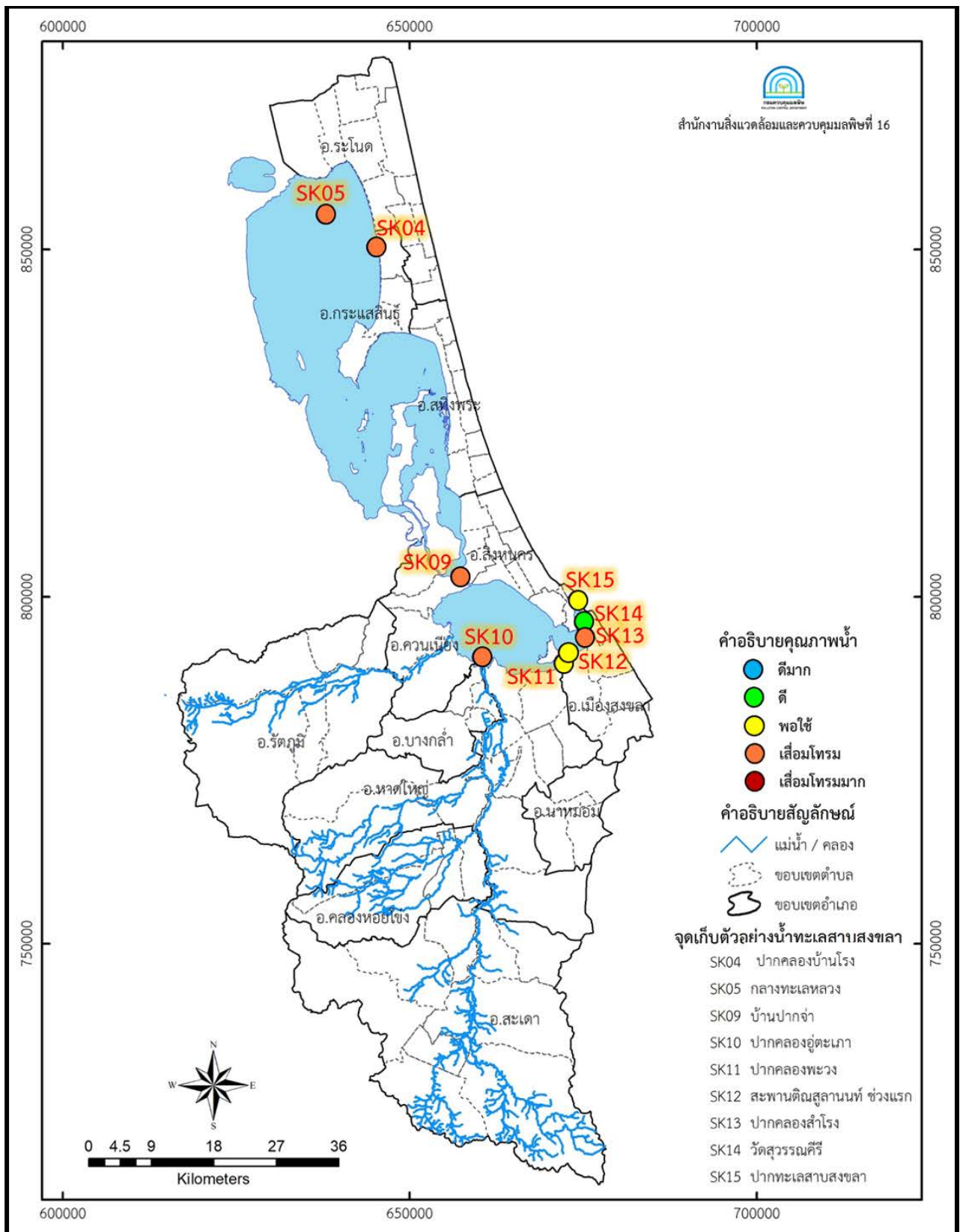
- แอมโมเนียในหน่วยไนโตรเจน ($\text{NH}_3\text{-N}$) พบค่าสูงบริเวณปากคลองอู่ตะเภา (SK10) ปากคลองพะวง (SK11) และสะพานติณสูลานนท์ ช่วงแรก (SK12) เนื่องจากรองรับน้ำเสียจากชุมชน และโรงงานอุตสาหกรรม
- ออกซิเจนละลาย (DO) พบมีค่าค่อนข้างต่ำ บริเวณบ้านปากจำ (SK09) ซึ่งพื้นที่โดยรอบเป็นชุมชน และมีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

SK10 ปากคลองอู่ตะเภา 6 พ.ค. 68

SK14 วัดสุวรรณคีรี 6 พ.ค. 68

รูปที่ 2 คุณภาพน้ำทะเลหลวง และทะเลสาบสงขลา ครั้งที่ 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

❖ ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง

แม่น้ำปัตตานีตอนล่าง

คุณภาพน้ำแม่น้ำปัตตานีตอนล่างโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ และเกณฑ์เสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 50 เท่ากัน *บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้* คือ สะพานบ้านอาเนาะปูโล๊ะ (PT02) และ*บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม* คือ ปากแม่น้ำปัตตานี ทำเทียบเรือปัตตานี (PT01) (รูปที่ 3)

พารามิเตอร์สำคัญที่บ่งชี้ถึงปัญหาคุณภาพน้ำ คือ แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) พบค่าค่อนข้างสูงบริเวณปากแม่น้ำปัตตานี ทำเทียบเรือปัตตานี (PT01) เนื่องจากเป็นบริเวณท้ายน้ำก่อนลงสู่ทะเลอ่าวไทย เป็นแหล่งรองรับน้ำเสียชุมชนจากอำเภอเมืองปัตตานี ทำเทียบเรือ และน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม

แม่น้ำปัตตานีตอนบน

คุณภาพน้ำแม่น้ำปัตตานีตอนบนโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี และเกณฑ์พอใช้ คิดเป็นร้อยละ 67 และ 33 ตามลำดับ *บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี* ได้แก่ โรงสูบน้ำแรงต่ำประปาเทศบาลนครยะลา (PT03) และสะพานบ้านบาเจาะ (PT04) และ*บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้* คือ ท้ายเขื่อนบางลาง (PT05) (รูปที่ 3)

ผลการตรวจวัดโลหะหนัก บริเวณโรงสูบน้ำแรงต่ำประปาเทศบาลนครยะลา (PT03) จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu) ปรอท (Hg) และสารหนู (As) พบอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินทุกพารามิเตอร์

PT01 ปากแม่น้ำปัตตานี ทำเทียบเรือปัตตานี

14 พ.ค. 68

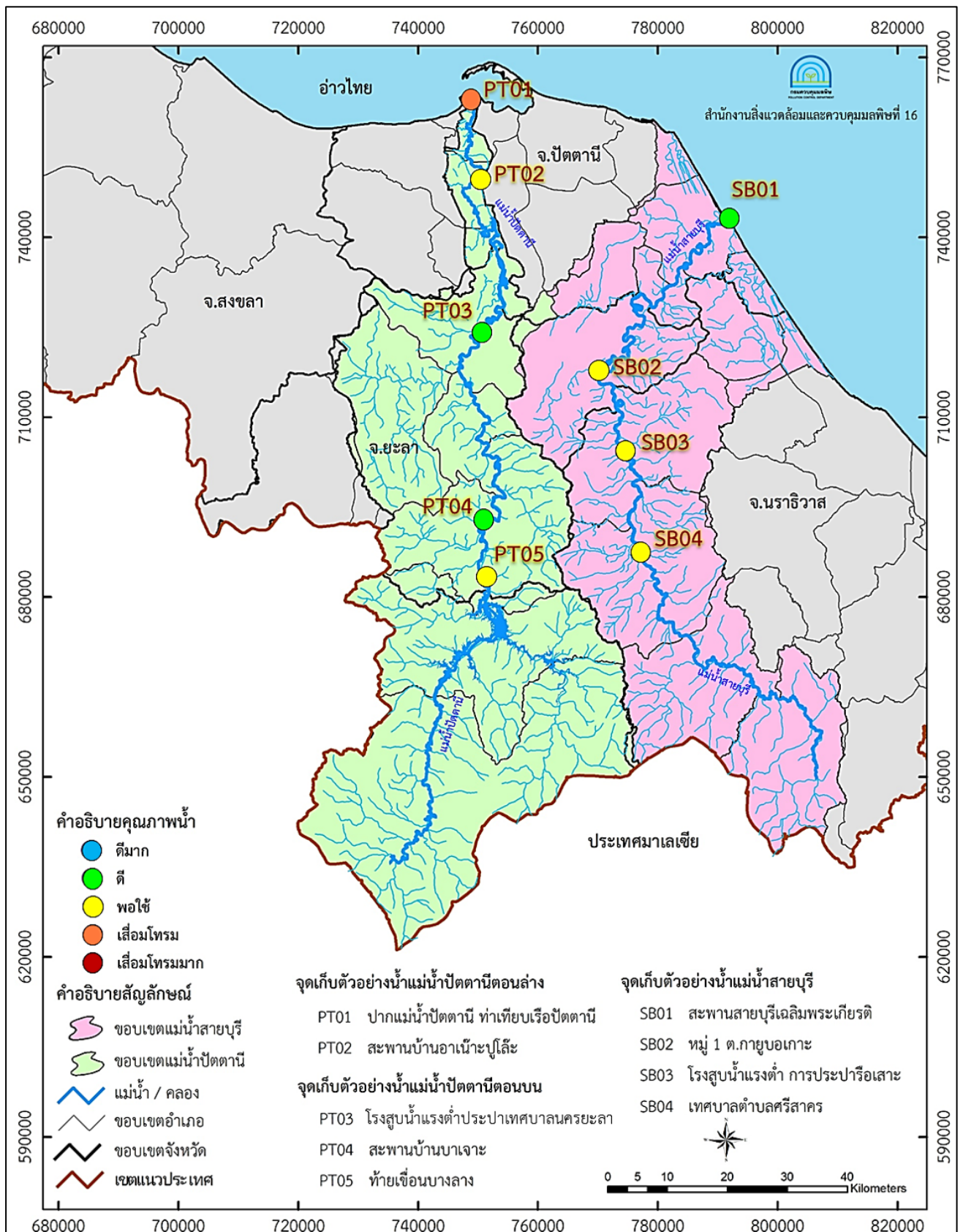
PT05 ท้ายเขื่อนบางลาง

14 พ.ค. 68

แม่น้ำสายบุรี

คุณภาพน้ำแม่น้ำสายบุรีโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี และเกณฑ์พอใช้ คิดเป็นร้อยละ 25 และ 75 ตามลำดับ *บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี* คือ สะพานสายบุรีเฉลิมพระเกียรติ (SB01) และ*บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้* ได้แก่ หมู่ 1 ต.กาญจนาภิเษก (SB02) โรงสูบน้ำแรงต่ำการประปาเรือเสาะ (SB03) และบริเวณเทศบาลตำบลศรีสาคร (SB04) (รูปที่ 3)

ผลการตรวจวัดโลหะหนัก บริเวณโรงสูบน้ำแรงต่ำการประปาเรือเสาะ (SB03) จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu) ปรอท (Hg) และสารหนู (As) พบอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินทุกพารามิเตอร์

รูปที่ 3 คุณภาพน้ำแม่น้ำปัตตานีตอนล่าง แม่น้ำปัตตานีตอนบน และแม่น้ำสายบุรี ครั้งที่ 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

❖ ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก

คลองชะงู

คุณภาพน้ำคลองชะงูโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี และเกณฑ์พอใช้ คิดเป็นร้อยละ 33 และ 67 ตามลำดับ บริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี คือ สะพาน 100 เมตร บ้านวังยาว (LG01) และบริเวณที่คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ได้แก่ สะพานชะงู บ้านลาหงา (LG02) และท่าเทียบเรือปากบารา (LG03) (รูปที่ 4)

ผลการตรวจวัดโลหะหนัก บริเวณบริเวณสะพาน 100 เมตร บ้านวังยาว (LG01) จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu) ปรอท (Hg) และสารหนู (As) พบอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินทุกพารามิเตอร์

คลองมาบั้ง

คุณภาพน้ำคลองมาบั้งโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี โดยบริเวณที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี คือ สะพาน บ้านบุเกี่ยยามู (MB01) และบริเวณที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ได้แก่ สะพานกรมโยธาธิการ หมู่ 1 บ้านฉลุงใต้ (MB03) และท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ บ้านตำมะลังใต้ (MB05) (รูปที่ 4)

ผลการตรวจวัดโลหะหนัก บริเวณสะพานบ้านบุเกี่ยยามู (MB01) จำนวน 9 พารามิเตอร์ ได้แก่ แคดเมียม (Cd) โครเมียม (Cr) แมงกานีส (Mn) นิกเกิล (Ni) ตะกั่ว (Pb) สังกะสี (Zn) ทองแดง (Cu) ปรอท (Hg) และสารหนู (As) พบอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินทุกพารามิเตอร์

LG02 สะพานชะงู บ้านลาหงา

8 พ.ค. 68

MB05 ท่าเทียบเรือเฟอร์รี่ บ้านตำมะลังใต้

8 พ.ค. 68

รูปที่ 4 คุณภาพน้ำคลองละงู และคลองมาบัง ครั้งที่ 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

บริเวณที่มีปัญหาคุณภาพน้ำ สาเหตุและแนวทางการแก้ไข

บริเวณที่มีปัญหาคุณภาพน้ำ	สาเหตุ	แนวทางการแก้ไข
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา		
ทะเลหลวง ปากคลองบ้านโรง (SK04) กลางทะเลหลวง (SK05)	น้ำเสียจากชุมชน น้ำเสียจากภาคเกษตรกรรม ได้แก่ นาข้าว สวนผลไม้ การเลี้ยงปศุสัตว์แบบ ปล่อยตามธรรมชาติ ซึ่งมี การขับถ่ายของเสียลงสู่แหล่งน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> - รณรงค์และส่งเสริมให้ครัวเรือนริมแม่น้ำติดตั้งตะแกรงดักขยะ ถังดักไขมันหรือถังบำบัดน้ำเสียก่อนระบายลงสู่แหล่งน้ำ - ส่งเสริมให้ความรู้เรื่องแนวปฏิบัติที่ดีด้านการเกษตร (Good Agricultural Practices: GAP) เช่น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมี/สารกำจัดศัตรูพืชที่ส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมและแหล่งน้ำ รวบรวมมูลสัตว์นำไปใช้ประโยชน์ - กำจัดวัชพืช เก็บขยะ และขุดลอกตะกอนดิน และปรับปรุงสภาพแวดล้อม เพื่อเพิ่มการไหลเวียนของน้ำ และรักษาระบบนิเวศ
ทะเลสาบสงขลา บ้านปากจำ (SK09) ปากคลองอู่ตะเภา (SK10) ปากคลองสำโรง (SK13)	น้ำเสียจากชุมชน น้ำเสียจากอุตสาหกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความรู้ อปท. ในการบริหารจัดการน้ำเสียชุมชน และความเข้าใจในการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแหล่งกำเนิดมลพิษ - รณรงค์และส่งเสริมให้ครัวเรือนติดตั้งตะแกรงดักขยะ ถังดักไขมัน หรือถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูปก่อนระบายออกสู่แหล่งน้ำ
ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง		
แม่น้ำปัตตานีตอนล่าง ปากแม่น้ำปัตตานี ท่าเทียบเรือ ปัตตานี (PT01)	น้ำเสียจากชุมชน ท่าเทียบเรือ น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม	<ul style="list-style-type: none"> - รณรงค์และส่งเสริมให้ครัวเรือน ริมแม่น้ำติดตั้งตะแกรงดักขยะ ถังดักไขมันหรือถังบำบัดน้ำเสียก่อนระบายลงสู่แหล่งน้ำ - รณรงค์ให้ความรู้ผู้ประกอบการและชาวประมงบริเวณท่าเทียบเรือประมงปัตตานีไม่ให้ปล่อยน้ำทิ้งและสิ่งปฏิกูลลงสู่แม่น้ำ - ส่งเสริมเทคโนโลยีสะอาดแก่โรงงานอุตสาหกรรมเพื่อลดของเสียและปริมาณน้ำเสีย